

*Marek Friedrich*

## **Migracje Polaków do Szwecji po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku**

Migracja jako zjawisko towarzyszy ludzkości od zarania jej dziejów stanowiąc rodzaj działania zbiorowego, pobudzanego przez zmianę społeczną i wywołującego przemiany oraz przewartościowania społeczno-kulturowe, ekonomiczne i polityczne we wszystkich obszarach świata, zarówno w regionach wysyłających, jak i przyjmujących migrantów. Jest dynamicznym procesem wpływającym na wszystkie aspekty życia społecznego, dlatego stanowi przedmiot badań interdyscyplinarnych<sup>1</sup>. Migracje ludności uznać należy za jedną z fundamentalnych wartości kulturowo-cywilizacyjnych, która kształtuje nową rzeczywistość społeczną świata. Zauważa się, iż generują ją takie stygmaty życia kulturowego, jak: odwaga, przedsiębiorczość, decyzyjność, krytycyzm wobec otaczającej rzeczywistości, tolerancja. Postrzega się w nich siłę generującą postęp naukowo-techniczny, aspiracje polityczne, „szkołę” postaw i zachowań<sup>2</sup>.

Nawiązując do dziedzictwa przeszłości zauważyć można, iż migracje pełnią podobne funkcje, jakie ujawniały się w najstarszych ich formach – w rzeczywistości koczowniczej i kolonizatorskiej, których charakter odczytuje się jako pozytywny. Jednakże w krytycznym oglądzie, zwłaszcza z perspektywy psychologii społecznej uwidaczniają się ich negatywne aspekty, wynikające z napotykiem barier adaptacyjnych i integracyjnych w nowych miejscach osiedlenia<sup>3</sup>. Trudności przystosowawcze do nowej rzeczywistości kulturowej niezwykle często wiążą się z cechami osobo-

---

<sup>1</sup> E. Czop, *Migranci polscy w krajach unijnej piętnastki (1992–2011). Wybrane zagadnienia*, Rzeszów 2013, s. 9.

<sup>2</sup> A. Chodubski, *Polacy a globalne wyzwania migracyjne*, „Cywilizacja i Polityka”, 2010, nr 8, s. 160.

<sup>3</sup> Idem, *Wyzwania migracyjne we współczesnej Europie*, „Przegląd Polsko-Polonijny” 2011, nr 2, s. 38.

wości migrantów, np. z ich neurotycznością, nieufnością wobec świata zewnętrznego czy introwertycznością. Bariery adaptacyjne w skrajnych, choć nierzadkich przypadkach prowadzić mogą do patologii społecznych, przybierających postać wchodzenia w kolizję z powszechnie obowiązującymi normami życia społeczno-bytowego, wywoływania konfliktów, łamania zasad etyki i moralności. Nierzadkimi zjawiskami są również uczestnictwo w przestępczości czy pogrążanie się w narkomanii.

Migracja jako zjawisko cywilizacyjne charakteryzuje się różnorodnością przyczyn, jakie ją generują. Najpowszechniejszym motywem podejmowania decyzji o opuszczeniu swojego dotychczasowego miejsca zamieszkania i wybraniu życia emigranta są kwestie finansowe i dążenie do polepszenia warunków życia bytowego. W tym wymiarze widoczne są różnice między motywacją ludzi młodych a przyczynami, jakie skłaniają do migracji ludzi w wieku średnim. Młodzi kładą szczególny nacisk na samodzielność działania, poczucie stabilizacji życiowej czy podwyższenie standardu swojego życia. Ich motywacja jest poniekąd egoistyczna. Ludzie w wieku średnim, posiadające już zwykle potomstwo, wybiera życie emigranta przede wszystkim w celu poprawy sytuacji bytowej swojej rodziny, zwłaszcza koncentrując się na dzieciach, chcąc stworzyć im lepsze warunki życia.

Zauważa się, iż ludzie młodzi znacznie częściej i łatwiej, aniżeli osoby w wieku średnim, osiągają w wymiarze podstawowym postawione sobie cele życia imigracyjnego. Jest to zwłaszcza rezultatem starannego wykształcenia młodych osób oraz faktem nabycia przez nich umiejętności posługiwania się językami obcymi, która jest niezwykle cenna w rzeczywistości imigracyjnej<sup>4</sup>. Przedstawiciele pokolenia ludzi w wieku średnim stosunkowo często doświadczą „porażki imigracyjnej”, przejawiającej się w niemożności zaspokajania podstawowych potrzeb egzystencjalnych, wynikającej z przede wszystkim z brakiem zatrudnienia na poziomie satysfakcji indywidualnej i zbiorowej. W konsekwencji obniża się poziom ich uczestnictwa w życiu kulturalnym, a partycypacja w życiu politycznym zostaje zminimalizowana i ogranicza się zwykle do swojej społeczności etnicznej<sup>5</sup>.

W przestrzeni europejskiej, zwłaszcza powiązanej strukturą Unii Europejskiej, zauważyć można dwa odmienne zjawiska związane z migracją. Jednym z nich jest dążenie do wcielenia w życie zasady swobodnego przepływu osób, będącą jedną z czterech głównych zasad rynku wewnętrznego UE i jedną z głównych wartości promowanych przez Wspólnotę. Zasada ta została wyrażona wielu aktach prawnych UE, m.in. w art. 45 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w którym znajduje się zapis o za-

<sup>4</sup> Por. M. Friedrich, *Zwiększenie znajomości języków obcych jako jeden z głównych obszarów polityki młodzieżowej Unii Europejskiej*, [w:] *Polityka młodzieżowa Unii Europejskiej*, red. M. Boruń, B. Duraj, S. Mrozowski, Gdańsk 2014, s. 117–138.

<sup>5</sup> A. Chodubski, *Polacy a globalne wyzwania migracyjne...*, s. 161.

pewnieniu swobody przepływu pracowników wewnątrz Unii, która obejmuje zniesienie wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową w zakresie zatrudnienia, wynagrodzenia i innych warunków pracy<sup>6</sup>. Przeciwnie zasadzie swobodnego przepływu osób jest zjawisko stosowania przez wiele państw ograniczeń dotyczących imigrantów. Wiąże się to z postrzeganiem ludności napływowej w wymiarze zagrożenia dla tożsamości poszczególnych narodów i państw, nadto jako źródło patologii społecznych. Pojawia się również niechęć wynikająca z faktu, iż imigranci godząc się na niższe standardy pracy, stają się siłą konkurencyjną, pozbawiającą możliwości zatrudnienia części obywateli państw przyjmujących<sup>7</sup>.

Dyskurs związany z niechęcią wobec imigrantów ujawnia się z dużą siłą m.in. w Wielkiej Brytanii, gdzie wprowadzenie restrykcyjnych zmian w polityce imigracyjnej stanowi jedno z głównych haseł programowych Partii Niepodległości Zjednoczonego Królestwa, której obecnym liderem jest Nigel Farage. Partia ta dotąd sytuująca się na marginesie brytyjskiej sceny politycznej w ostatnim czasie, m.in. dzięki antyimigracyjnym hasłom, zyskała znaczne poparcie, którego wynikiem było jej wyborcze zwycięstwo w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2014 r.

Rzeczywistość niechęci wobec ludności napływowej w zdecydowanie mniejszym stopniu ujawnia się w Szwecji, o której w ostatnich latach przyjęła się pozytywna opinia, jako o państwie przychylnym dla imigrantów. Kraj od dziesięcioleci postrzega się jako otwarty na świat oraz tolerancyjny.

Szwecja jest największym powierzchniowo i ludnościowo państwem skandynawskim, krajem, który w ostatnich latach stał się miejscem docelowym imigracji zarobkowej, uchodźczej i rodzinnej. Napływ imigrantów do tego kraju ma stałą tendencję rosnącą. Obywatele Europejskiego Obszaru Gospodarczego mają swobodę pracy i osiedlania się w Szwecji. Imigranci są skupieni głównie w większych miastach, jak Sztokholm, Göteborg czy Malmö<sup>8</sup>.

Szwecję postrzega się jako kraj otwarty na imigrację, gdzie polityka migracyjna i integracyjna oparta jest na zasadach wielokulturowości i różnorodności. Państwo prowadzi aktywną politykę przyjmowania uchodźców oraz w sposób otwarty zachęca do imigracji zarobkowej. Szwecja jako jedyne państwo członkowskie Unii Europejskiej zdecydowała się nie zamykać swojego rynku pracy dla obywateli nowych członków Wspólnoty, rezygnując z możliwości wprowadzenia okresów przejściowych podczas rozszerzenia w latach 2004 i 2007 r.<sup>9</sup>

<sup>6</sup> Dz.Urz. UE 2012 C 326, s. 1.

<sup>7</sup> Por. A. Chodubski, *Wyzwania migracyjne we współczesnej Europie...*, s. 39.

<sup>8</sup> M. Lesińska, R. Stefańska, *Polityka migracyjna oraz rozwiązania dotyczące dostępu cudzoziemców do rynku pracy. Raport o rozwiązaniach przyjętych w wybranych państwach Unii Europejskiej*, Warszawa 2010, s. 7.

<sup>9</sup> *Ibidem*, s. 7.

Zgodnie z wytycznymi o swobodnym przepływie osób w obrębie Unii Europejskiej, obywatele państw UE mają prawo do pobytu na terenie Szwecji powyżej trzech miesięcy, jeżeli: a) są zatrudniani lub prowadzą samodzielną działalność gospodarczą; b) mają dla siebie i członków swojej rodziny wystarczające środki na utrzymanie i pełne ubezpieczenie zdrowotne, umożliwiające pobyt na terenie Szwecji bez korzystania ze szwedzkich świadczeń socjalnych; c) głównym celem ich pobytu jest zdobywanie wykształcenia, łącznie z nauką zawodu w szkole publicznej lub prawnie uznanej szkole prywatnej<sup>10</sup>.

Osoby, zamierzające przebywać w Szwecji dłużej lub też osiedlić się tu, powinny złożyć wniosek o rejestrację prawa pobytu. W tym celu należy zwrócić się do oddziału Urzędu Migracyjnego. Za postępowanie administracyjne i wydanie zgody na pobyt nie są pobierane żadne opłaty. Decyzje podejmowane są w ciągu kilku tygodni od daty złożenia wniosku (w okresie letnim okres oczekiwania może być dłuższy ze względu na wzmożoną migrację sezonową). W przypadku negatywnej decyzji Urzędu Migracyjnego przysługuje odwołanie do Sądu ds. Migracji i ew. Sądu Apelacyjnego ds. Migracji. Po uzyskaniu pozytywnej decyzji w sprawie rejestracji pobytu należy złożyć wniosek do Urzędu Skarbowego w sprawie nadania szwedzkiego numeru ewidencyjnego, potocznie nazywanego numerem osobowym, którego nadanie jest podstawowym warunkiem stabilnego funkcjonowania w tym kraju. Obywatele państw UE nabywają po pięciu latach nieprzerwanego i legalnego pobytu na terenie Szwecji, niezależnie od dalszego występowania wymaganych przesłanek, prawo do pobytu stałego.

Królestwo Szwecji jest państwem wielokulturowym i również za takie państwo chce być uważane, dlatego też polityka migracyjna i integracyjna oparta została na zasadach równości, solidarności, współpracy i konsensusu. Od początku pojawienia się masowych napływów imigrantów władze Szwecji zakładały ich osiedleńczy charakter, stąd też uczynienie integracji celem aktywnych działań, których legitymizacją stała się przyjęta zasada, iż imigranci powinni mieć szanse uzyskać taki sam standard życia, jak społeczeństwo przyjmujące.

Model szwedzki integracji cudzoziemców uwzględnia takie kwestie, jak kluczowa rola zatrudnienia (udział w rynku pracy), systemu socjalnego (rozbudowane instytucje państwa socjalnego) i oświaty (aktywnego uczestnictwa w systemie edukacji)<sup>11</sup>. Szczególny nacisk kładziony jest na integrację przez pracę, którą postrzega się jako gwarant uniknięcia wykluczenia społeczno-ekonomicznego. System zachęt do pod-

---

<sup>10</sup> *Swobodny przepływ obywateli UE i ich rodzin – pięć skutecznych działań*. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, COM (2013) 837 final.

<sup>11</sup> M. Lesińska, R. Stefańska, op.cit., s. 13.

jęcia zatrudnienia jest skierowany zarówno do emigrantów, ale także, co warto podkreślić, do pracodawców. Przedsiębiorcy, którzy zatrudniają nowo przybyłych migrantów, mogą liczyć na niższe stawki podatkowe oraz niższe składki na ubezpieczenie społeczne. Instytucjami, które od wielu lat są zaangażowane w działania na rzecz integracji cudzoziemców są związki zawodowe, organizacje pracodawców, szkoły, organizacje pozarządowe. Wśród działań na rzecz integracji wymienić można przyznanie dzieciom z rodzin cudzoziemskich prawa do nauki w szkołach szwedzkich w swoim języku ojczystym przez określoną liczbę godzin w tygodniu. Warto podkreślić, iż już w 1975 r. Szwecja jako pierwsze państwo nadała czynne i bierne prawa wyborcze rezydentom cudzoziemskim w wyborach na poziomie gminy i prowincji. Duży naciska kładzie się na naukę języka szwedzkiego – władze miejskie mają obowiązek zorganizować i zaprosić w ciągu trzech miesięcy nowo przybyłych imigrantów na bezpłatny kursy języka szwedzkiego<sup>12</sup>. Szwecja od wielu lat, niezmiennie, uznawana jest we wszelkich rankingach za najbardziej przyjazne imigracji i prointegracyjne państwo w Europie<sup>13</sup>.

Znaczący wzrost liczby migrantów do Szwecji nastąpił po rozszerzeniu UE w 2004 roku. W okresie poprzedzającym akcesję, od maja do grudnia 2003 r., w Szwecji wydano 2124 pozwolenia na pracę dla obywateli państw członkowskich. W analogicznym okresie 2004 r. liczba ta wyniosła 4363, co oznacza znaczący, bo ponad 100-procentowy wzrost. Najwięcej wniosków złożyli obywatele Polski (2602), Litwy (708) i Estonii (358)<sup>14</sup>. Dla osób, które przebywały w Szwecji ponad rok, pojawiła się również możliwość rejestracji na prawach imigranta. Od maja do grudnia 2004 r. zarejestrowano 3443 imigrantów z państw członkowskich. Najwięcej wniosków złożyli obywatele Polscy (2164), którzy stanowili ponad 60% imigrantów z nowych krajów UE<sup>15</sup>. Zauważyć należy, iż liczby te w sensie bezwzględny pozostają niewielkie w porównaniu z migracjami do takich państw, jak chociażby Wielka Brytania. W kolejnych latach liczby te jednak uległy zwiększeniu.

Według CSB, Centralnego Biura Statystycznego Szwecji, liczba Polaków w tym kraju jest już trzecią największą liczbą cudzoziemców. Więcej jest tylko Finów – 166 tys. oraz Irakijczyków – 125 tys.<sup>16</sup> Obecnie w Szwecji przebywa około 75 000 osób urodzonych w Polsce. Inne szacunki mówią nawet o liczbie 100 tys. Ilość Polaków mieszkających w Szwecji uległa zwiększeniu, zwłaszcza po wstąpieniu Polski do UE. Królestwo Szwecji jako jedyny kraj skandynawski 1 maja 2004 roku otworzyło swój rynek

<sup>12</sup> Ibidem, s. 13–14.

<sup>13</sup> Migrant Integration Policy Index, <http://www.mipex.eu>, odczyt z dn. 24.05.2016.

<sup>14</sup> P. Kaczmarczyk, M. Okólski, *Migracje specjalistów wysokiej klasy w kontekście członkostwa Polski w Unii Europejskiej*, Warszawa 2005, s. 34.

<sup>15</sup> Ibidem, s. 35.

<sup>16</sup> <http://www.scb.se>, odczyt z dn. 23.05.2016.

pracy dla obywateli z nowych państw członkowskich, będąc wówczas jednym z trzech członków unijnej Piętnastki, którzy nie skorzystali z możliwości zastosowania tzw. okresów przejściowych, które w praktyce wymuszały na migrantach uzyskiwanie specjalnych pozwoleń, umożliwiających legalne podjęcie pracy w tych krajach.

W 2004 r. liczba migrantów z Polski w Szwecji wyniosła 11 tys., w 2005 r. – 15 tys., w 2006 r. – 25 tys., w 2007 r. – 27 tys., w 2008 r. – 29 tys., w 2009 r. – 31 tys., 2010 r. – 33 tys., 2011 r. – 36 tys., 2012 r. – 38 tys.<sup>17</sup> Widać zatem, iż w okresie 2004–2012 liczba migrantów z Polski do Szwecji zwiększyła się ponad trzykrotnie. Według Szwedzkiego Urzędu Statystycznego liczba nowo przybyłych migrantów w 2013 r. z Polski wyniosła 4611, co stanowiło 3 po Syryjczykach i Somalijszczykach liczną grupę imigrantów, a więc najliczniejszą z państw członkowskich UE. Równie znaczący rozmiar imigracja Polaków do Szwecji osiągała w kolejnych latach. W 2015 r. liczba nowo przybyłych do tego kraju obywateli Polski wyniosła 5596<sup>18</sup>.

Nie są prowadzone badania, które obrazowałyby, procentowo czy ilościowo, zatrudnienie imigrantów z Polski w poszczególnych branżach szwedzkiej gospodarki. Zauważyć jednak należy, iż znaczna liczba Polaków zatrudnianych jest w budownictwie, zwłaszcza w branży usług remontowych oraz wykończeniowych. Polscy pracownicy w tym sektorze pracują zwłaszcza jako: betoniarze, zbrojarze, blacharze, kamieniarze, spawacze, parkieciarze, tynkarze oraz inni specjaliści od prac wykończeniowych. W przemyśle wytwórczym Polacy najchętniej zatrudniani są jako drwale i stolarze. Zauważalne jest również w ostatnich latach zatrudnianie imigrantów z Polski w przemyśle wydobywczym, w kopalniach ród metali w północnej Szwecji, co wiąże się z deficytem zatrudnienia w rejonach o niskich temperaturach i trudnych warunkach atmosferycznych. Szwedzcy specjaliści są często niechętni do pracy na północy kraju. Problem ten szczególnie dotyczy branży górniczej. Znaczącą grupę migrantów z Polski stanowią również lekarze oraz pielęgniarki, niezwykle chętnie zatrudniani w placówkach publicznej służby zdrowia. Wśród lekarzy znajdujących zatrudnienie w Szwecji są zarówno lekarze rodzinni, jak i interniści (przede wszystkim specjaliści). Niemal gwarantującymi zatrudnienie są również wszelkie podspecjalizacje w ramach specjalizacji z chorób wewnętrznych. Szczególnie poszukiwanymi są psychiatrzy, radiolodzy, anestezjolodzy, ortopedzi, okuliści, hematolodzy i ginekolodzy. Przewiduje się, iż w niedalekiej przyszłości, ze względu na starzenie się szwedzkiego społeczeństwa, coraz więcej Polaków zatrudnianych będzie jako opiekunowie osób starszych.

Analizując sektory, w których zatrudniani są pracownicy z Polski, zauważyć należy, iż poszukiwani są zwłaszcza pracownicy wykwalifikowani. Duży nacisk kładzie się

<sup>17</sup> *Informacja o rozmiarach i kierunkach emigracji z Polski w latach 2004–2011*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2012, s. 3.

<sup>18</sup> <http://www.scb.se>, odczyt z dn. 23.05.2016.

również na znajomość języka szwedzkiego, mimo doskonałej znajomości angielskiego przez większość Szwedów. Oferty dla pracowników bez kwalifikacji występują najczęściej w rolnictwie i przybierają zwykle postać pracy sezonowej, zwłaszcza w szkołkach leśnych, np. przy sadzeniu drzewek, usuwaniu połamanych drzew, zbieraniu runa leśnego czy truskawek. Polscy imigranci w Szwecji, w przeciwieństwie do polskich pracowników m.in. w Wielkiej Brytanii, nie podejmują na dużą skalę prac niskopłatnych. Ich zarobki są zbliżone do średnich zarobków w Szwecji, na co wpływ mają takie czynniki, jak wysoka płaca minimalna, silne związki zawodowe czy system ustalania płac poprzez umowy zbiorowe, które niejako wymuszają na pracodawcach zapewnienie imigrantom takiej samej płacy, jak pracownikom krajowym.

Praca zarobkowa nie jest jedynym celem migracji Polaków do Szwecji. Kraj ten jest również coraz częściej wybierany przez młodych ludzi jako miejsce do zdobycia wykształcenia, zwłaszcza wyższego. Nie są prowadzone badania statystyczne, które obrazowałyby ilość Polaków studiujących w Szwecji. Zauważyć jednak należy, iż uległa ona znaczącemu zwiększeniu po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej oraz że wykazuje ciągłą tendencję rosnącą. Decyzja o podjęciu studiów po drugiej stronie Bałtyku zwykle motywowana jest takimi czynnikami, jak: nowoczesne, wysoko oceniane uczelnie, brak opłat za studia, powiązanie programu nauczania z wymaganiami pracodawców, bliskość geograficzna oraz fakt, iż od kandydatów nie wymaga się znajomości języka szwedzkiego w jakimkolwiek stopniu.

W Szwecji działa 48 uczelni wyższych, które należą do najnowocześniejszych w Europie, posiadając jednocześnie szeroką ofertę dydaktyczną. Wśród studentów z Polski dużą popularnością cieszą się takie ośrodki akademickie, jak Uniwersytet w Lund, Uniwersytet w Uppsali czy Królewski Uniwersytet Technologiczny w Sztokholmie. Studentom dana jest możliwość samodzielnego obrania ścieżki edukacyjnej, gdyż jedynie niewielka część przedmiotów jest obowiązkowa, pozostałe zaś są dobrowolne. Od ubiegających się na studia I stopnia Polaków oczekiwane jest jedynie świadectwo maturalne oraz certyfikat poświadczający znajomość przez nich języka wykładowego, którym na znaczącej części kierunków jest angielski. Studia w tym kraju są bezpłatne, istnieje jednak konieczność opłacania składek na związki studenckie oraz uiszczania opłat za testy zdolności oraz materiały<sup>19</sup>. W porównaniu jednak z innymi państwami, takimi jak Wielka Brytania, w których obowiązują opłaty za studia, jest to niewielki koszt.

Według szwedzkiego urzędu statystycznego Polacy są najłatwiej aklimatyzującą się grupą imigrantów. Według badań Polacy są dwa razy bardziej pracowici w Szwecji

<sup>19</sup> Szwedzka Państwowa Agencja ds. Szkolnictwa Wyższego, <http://www.hsv.se>, odczyt z dn. 24.05. 2016.

niż w kraju, co wynika z wielu czynników, m.in. z doceniania ich pracy przez szwedzkich pracodawców i oczywiście ze znacznie wyższych wynagrodzeń. Bezrobocie w Szwecji prawie nie obejmuje Polonii. Stopa bezrobocia wśród emigrantów to 2,9%, co oznacza, że jest ona ponaddwukrotnie niższa niż dla wszystkich zatrudnionych w Szwecji<sup>20</sup>.

Stosunek obywateli Szwecji do Polaków jest dychotomiczny. Z jednej strony polscy pracownicy uważani są za wykwalifikowanych i ceni się ich odpowiedzialność, pracowitość i stosunek do wykonywanych obowiązków. Z drugiej jednak, pojawia się wśród szwedzkiego społeczeństwa myślenie stereotypowe, w którym przeciętny Polak jawi się jako handlarz nielegalnym alkoholem i papierosami, a o Polkach myśli się, iż wychodzą za Szwedów po to, żeby po 2 latach się rozwieść, uzyskawszy prawo pobytu w Szwecji.

W szerzeniu stereotypów istotną rolę odgrywają przedstawiciele świata kultury, czego przykładem może być twórczość znanego szwedzkiego piosenkarza Magnusa Uggle, który w tekście swojego utworu pt. „Za króla i ojczyznę” umieścił sformułowanie: „skum Polak”, czyli „ciemny Polak”. Słowa te padają w kontekście wynajęcia owego Polaka do remontu łazienki<sup>21</sup>. Artysta, komentując tekst swojej piosenki i odpowiadając na kierowane wobec niego zarzuty, mówił iż „przecież Polacy stoją na każdym rogu, czekając tylko, by ich zagarnąć”. Deklarował również, iż może wynająć dowolną ilość Polaków na jeden ze swoich festiwalowych występów. Ambasada Polska w Sztokholmie w związku z tym incydentem wystosowała list do szwedzkiego Rzecznika Praw Obywatelskich oraz do zarządu szwedzkiej TV, organizującej koncerty festiwalowe. W piśmie tym ambasada wyraziła sprzeciw wobec rozpowszechniania tego rodzaju stereotypów oraz uprzedzeń oraz poinformowała, że określenie użyte przez Magnusa Uggle „odebrane zostało przez ambasadę oraz wiele środowisk polonijnych jako obraźliwe i dyskryminujące”<sup>22</sup>.

Stereotypowe obrazy Polaków powstają na skutek zdarzeń o incydentalnym charakterze, a tego rodzaju myślenie charakterystyczne jest dla osób mających niewielką styczność z polskimi migrantami, niezwykle rzadkie zaś jest wśród osób współpracujących, zatrudniających czy korzystających z usług polskich pracowników, czy przedsiębiorców. Przedstawiciele organizacji polonijnych w Szwecji wskazują na konieczność tworzenia w tym kraju lobbingsowych grup polonijnych o kompetentnym, zinte-

---

<sup>20</sup> D. Orzechowska, *Migracje Polaków po przystąpieniu do Unii Europejskiej. Szansa dla polskich obywateli czy zagrożenie gospodarcze dla Polski?*, [w:] *Polska w Unii Europejskiej. Aspekty polityczne, międzynarodowe, społeczno-gospodarcze i wojskowe*, red. J. Fiszer, Warszawa 2009, s. 534–535.

<sup>21</sup> T. Sygnarek, *Środowisko kobiety i Polki na szwedzkiej obczyźnie*, [w:] *Diaspora kobiet polskich*, red. J. Leoński i L. Wątróbski, Szczecin 2009, s. 47.

<sup>22</sup> <http://wyborcza.pl/1,75477,3953360.html>, odczyt z dn. 25.05.2016.

growanym, aktywnym i nie tylko polonijnym składzie, zajmujących się promocją Polski i Polaków, działających przy tym na rzecz obalenia funkcjonujących stereotypów<sup>23</sup>.

W ogólnej refleksji ukazującej migracje Polaków do Szwecji po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. zauważa się, że:

1. Szwecja wyróżnia się na tle innych państw europejskich przychylnością dla ludności napływowej, będąc krajem otwartym na imigrację, gdzie polityka migracyjna i integracyjna oparta jest na zasadach wielokulturowości i różnorodności
2. Polacy od 2004 r. niezmiennie pozostają jedną z najliczniejszych grup napływowych do Szwecji, a ich migracja ma przede wszystkim charakter zarobkowy.
3. Pracownicy z Polski, będąc zwykle fachowcami w określonych dziedzinach, znajdują zatrudnienie w wielu branżach szwedzkiej gospodarki, a ich zarobki zbliżone są do średnich zarobków w tym kraju.
4. Polacy są najłatwiej aklimatyzującą się grupą imigrantów w Szwecji.
5. Zgodnie z prognozami w najbliższych latach emigracja z Polski do Szwecji będzie mieć podobny do obecnego rozmiar, przy założeniu, iż polityka migracyjna rządu szwedzkiego nie ulegnie zmianie.

## Bibliografia

Chodubski A., *Polacy a globalne wyzwania migracyjne*, „Cywilizacja i Polityka” 2010, nr 8.

Chodubski A., *Wyzwania migracyjne we współczesnej Europie*, „Przegląd Polsko-Polonijny” 2011, nr 2.

Czop E., *Migranci polscy w krajach unijnej piętnastki (1992–2011)*. Wybrane zagadnienia, Rzeszów 2013.

Dz.Urz. UE 2012 C 326.

Friedrich M., *Zwiększenie znajomości języków obcych jako jeden z głównych obszarów polityki młodzieżowej Unii Europejskiej*, [w:] *Polityka młodzieżowa Unii Europejskiej*, red. M. Boryń, B. Duraj, S. Mrozowska, Gdańsk 2014.

*Informacja o rozmiarach i kierunkach emigracji z Polski w latach 2004–2011*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2012.

Kaczmarczyk P., Okólski M., *Migracje specjalistów wysokiej klasy w kontekście członkostwa Polski w Unii Europejskiej*, Warszawa 2005.

Lesińska M., Stefańska R., *Polityka migracyjna oraz rozwiązania dotyczące dostępu cudzoziemców do rynku pracy. Raport o rozwiązaniach przyjętych w wybranych państwach Unii Europejskiej*, Warszawa 2010.

<sup>23</sup> T. Sygnarek, op.cit., s. 47.

Orzechowska D., *Migracje Polaków po przystąpieniu do Unii Europejskiej. Szansa dla polskich obywateli czy zagrożenie gospodarcze dla Polski?*, [w:] *Polska w Unii Europejskiej. Aspekty polityczne, międzynarodowe, społeczno-gospodarcze i wojskowe*, red. J. Fiszer, Warszawa 2009.

Sygnarek T., *Środowisko kobiety i Polki na szwedzkiej obczyźnie*, [w:] *Diaspora kobiet polskich*, red. J. Leoński i L. Wątróbski, Szczecin 2009.

*Swobodny przepływ obywateli UE i ich rodzin – pięć skutecznych działań*. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, COM (2013) 837 final.

## **Źródła internetowe:**

<http://www.hsv.se>

<http://www.mipex.eu>

<http://www.scb.se>

<http://wyborcza.pl>

## **Streszczenie**

Migracje ludności uznać należy za jedną z fundamentalnych wartości życia kulturowo-cywilizacyjnego, kształtującą nową rzeczywistość społeczną świata. W przestrzeni powiązanej strukturą Unii Europejskiej zauważyć można dwa odmienne zjawiska związane z migracją: dążenie do wcielenia w życie zasady swobodnego przepływu osób oraz zjawisko stosowania przez wiele państw ograniczeń dotyczących imigrantów. Szwecja wyróżnia się na tle innych państw europejskich przychylnością dla ludności napływowej. Królestwo Szwecji postrzega się jako kraj otwarty na imigrację, gdzie polityka migracyjna i integracyjna oparta została na zasadach równości, solidarności, współpracy i konsensusu. Liczba Polaków w tym kraju jest już trzecią największą liczbą cudzoziemców, ulegając zwiększeniu zwłaszcza po wstąpieniu Polski do UE. Praca zarobkowa jest głównym celem migracji obywateli polskich do Szwecji, jednakże kraj ten jest również coraz częściej wybierany przez młodych ludzi jako miejsce do zdobycia wykształcenia, zwłaszcza wyższego.

## **Summary**

Human migration should be considered as one of the fundamental values of cultural and civilization life, which is creating a new social reality. In the European Union there are different attitudes towards migration: on one hand – professing the principle of free human movement and on the other hand – making restrictions on immigrants. Sweden stands out from other European countries because of friendliness for immigrants. In this country, the migration and integration policy is based on the principles of equality, solidarity, cooperation and consensus. Number of Poles in

Sweden is the third largest number of foreigners and it is still increasing, especially after accession of Poland to the European Union. Gainful employment is the main objective of Polish citizens migrating to Sweden. The country is also being selected by young people as a place, where everyone could gain an education, especially higher education.

**Keywords:** international migration, migration policy, integration policy, Sweden multiculturalism, Polish migrants in Sweden